

Rovné zacházení a zákaz diskriminace v zaměstnání a povolání

BEV802K přednáška č. 3

Rovné zacházení a boj s diskriminací

- Diskriminační důvody
  - Státní příslušnost
  - Pohlaví
  - Rasa, etnický původ
  - Náboženské vyznání, víra
  - Zdravotní postižení
  - Věk
  - Sexuální orientace

Vývoj právní úpravy

- Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti – v zaměstnání a povolání úprava od poloviny 60. let
- Zákaz diskriminace z důvodu pohlaví – 70. léta několik směrnic
- Zákaz diskriminace ostatních důvodů – Amsterdamská smlouva stanovila právní základ pro přijetí sekundární legislativy – 2000 přijata Rasová směrnice a Rámcová směrnice

Zákaz diskriminace z důvodu pohlaví v zaměstnání

- Základ úpravy v čl. 157 Smlouvy o fungování EU – zásada stejné odměny pro muže a ženy za rovnocennou práci
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání – formy diskriminace, důkazní břemeno

Rozsah působnosti

- Přístup k zaměstnání a k výkonu povolání
- Přístup k odbornému vzdělávání a odbornému výcviku
- Pracovní podmínky – propouštění, odměňování, atd.
- Systémy sociálního zabezpečení,
- Členství a činnost v odborových organizacích, radách zaměstnanců a sdruženích zaměstnavatelů

Pohlaví význam

- Judikatura Evropského soudního dvora – nerovné zacházení z důvodu těhotenství = diskriminace z důvodu pohlaví (Paquay)
- Diskriminace z důvodu změny pohlaví (K.B. v. National Health Service)
- diskriminaci z důvodu odlišné sexuální orientace (Grant)

Zákaz diskriminace z důvodu rasy nebo etnického původu

- Právní základ v čl. 19 Smlouvy o fungování EU (dříve čl. 13 Smlouvy ES – včleněný Amsterdamskou smlouvou)
- Směrnice Rady 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ

rozsah působnosti

- zaměstnání a povolání,
- vzdělání,
- zdravotní péče,
- sociální výhody,
- systémy sociálního zabezpečení,
- poskytování zboží a služeb určených veřejnosti včetně bydlení

Zákaz diskriminace z důvodu náboženského vyznání, víry, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace

Právní základ v čl. 19 Smlouvy o fungování
EU

- Směrnice Rady 2000/78/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení v oblasti zaměstnání a povolání

rozsah působnosti

- **pouze zaměstnání a výkon povolání tj.:**
- Přístup k zaměstnání a k výkonu povolání
- Přístup k odbornému vzdělávání a odbornému výcviku
- Pracovní podmínky – propouštění, odměňování,
- Členství a činnost v odborových organizacích, radách zaměstnanců a sdruženích zaměstnavatelů včetně výhod

Vyloučení z rozsahu působnosti

- Podmínky vstupu a pobytu na území členských států
- Systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany, jejichž dávky nelze chápat jako odměnu,
- Možnost vyloučit věk zdravotní postižení pro ozbrojené síly a bezpečnostní sbory.
- Náboženství – Severní Irsko

Základní pojmy

- **Zásadou rovného zacházení** - neexistence jakékoli přímé nebo nepřímé diskriminace na stanoveném základě
- **přímá diskriminace** - pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě některého ze stanovených důvodů

Základní pojmy - pokračování

nepřímá diskriminace - pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byla osoba v porovnání s jinými osobami znevýhodněna na základě některého důvodu, ledaže

- I. takové ustanovení, kritérium nebo praxe jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné, nebo
- II. v případě osob s určitým zdravotním postižením jsou zaměstnavatel nebo kterákoli osoba či organizace, na které se tato směrnice vztahuje, povinny podle vnitrostátních právních předpisů učinit vhodná opatření v souladu se zásadami uvedenými v článku 5 za účelem odstranění nevýhod vyplývajících z takového ustanovení, kritéria nebo praxe.

Základní pojmy - pokračování

- **Obtěžování** se považuje za diskriminaci, pokud dojde k nežádoucímu chování souvisejícímu s kterýmkoli z důvodů, které má za účel nebo za následek narušení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašující, nepřátelské, ponižující, pokořující nebo urážlivé atmosféry.
- **Sexuální obtěžování** – pokud dojde k jakékoli formě nežádoucího chování sexuální povahy, vyjádřeného verbální, neverbální nebo fyzickou formou, které má za účel nebo za následek narušení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašující nepřátelské, ponižující, pokořující nebo urážlivé atmosféry.

Další formy diskriminace

- Navádění k diskriminaci – směrnice ponechávají na národní právní úpravě nebo praxi
- Pokyn k diskriminaci - směrnice ponechávají na národní právní úpravě nebo praxi

Implementace v ČR

- Zákoník práce – zásada zákazu diskriminace - základní povinnost zaměstnavatele
- Antidiskriminační zákon – vymezení důvodů diskriminace, základních pojmů a právních prostředků ochrany před diskriminací
- Občanský soudní řád - § 133a dělené důkazní břemeno

Prostředky ochrany před diskriminací

- Oběť diskriminace má možnost požadovat.

Aby bylo upuštěno od diskriminačního jednání.

Aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu,

Přiměřeného zadostiučinění

Nemajetkové újmy v penězích